

شیره ئین پئغەمبەرى سلاف لى بن
بۆ صەحائىن ۋى ئەبوو زەرى

كتيب: ژ شيره تين پيغه مبهري سلاف لى بن

نقيسه ر: ته حسين ئيبراهيم دؤسكى.

به رگ: نجم الدين بيري.

چاپا ئيكي ۲۰۱۱

چاپخانه يا رۆژه لات هه وليتر.

ژمارا سپارتنى ل په رتوو كخانه يا به درخانيان ل دهۆكى: ۲۵۱۲

ژ وه شانين په رتوو كخانه يا ديار به كر ل زاخۆ.

شیره نین یغەمبەری
سلاف لی بن
بو صەحایینی وی ئەبوو زەرری

وەرکێران و بەرھەفکرن
نەحسین ئیبراھیم دۆسکی

دهقن شبرهنن

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي، قَالَ: ﴿أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا رَأْسُ أَمْرِكَ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّ ذَلِكَ لَكَ نُورٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَنُورٌ فِي الْأَرْضِ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿لَا تُكْثِرِ الصَّحِيحَ فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ وَيُذْهِبُ نُورَ الْوَجْهِ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿عَلَيْكَ بِالْجِهَادِ فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةٌ أُمَّتِي﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿عَلَيْكَ بِالصَّمْتِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ، فَإِنَّهُ مَرَدَّةٌ لِلشَّيْطَانِ عَنْكَ، وَعَوْنٌ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿انظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدِرِي نِعْمَةَ اللَّهِ عِنْدَكَ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿صِلْ قَرَابَتَكَ وَإِنْ قَطَعُوكَ﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿لَا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لائِمَةً﴾. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ زِدْنِي، قَالَ: ﴿تُحِبُّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ﴾. ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى صَدْرِي، فَقَالَ: ﴿يَا أَبَا ذَرٍّ لَا عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ، وَلَا وَرَعَ كَالْكَفِّ، وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ﴾.

رواه ابن حبان في صحيحه

ده سېڼك

ئەف ھەدیسە پیرۆز یا ل پېشویی دەقا وئ یا ەرهبی مه
قەگواستی، ئیک ژ وان ھەدیسین مەزنه یین کۆمه کا شیرەتین
پێغەمبەری -سلاف لی بن- د ناڤ خۆ دا ھلگرتین، بو ئیک
ژ ھەبیبین خودان قەدر ئەو ژئی ئەبوو زەررە، مه دقیت چەندەکی
ب بەرفرەھی ل دۆر ئان شیرەتیان باخقین ئیک ئیکە، وەک
خزمەتەک بو ھەدیسە پێغەمبەری -سلاف لی بن- وبە لاڤرناک
ژ لایئ مه قە بو ئان شیرەتین مفايي دگەھیننە ھەر ئیکێ کاری
پئی بکەت، و د ژینا خۆ دا ل دویش دچت.

وئەف ھەدیسە ب گەلەک ریکان و ب گەلەک پەنگان ژئی
ژ ئەبوو زەرری دئیتە قەگواستن، ھندەک ژئی -ژ لایئ سەنەدی قە-
دورست نینن، و لاوازی تیدا ھەیه، وەکی زانایین ھەدیسە دبیتژن،
و ھندەک ژئی دورستن و (ئحتجاج) پئی دئیتە کرن.. و د ھندەک
ریوایەتان دا ھاتیە، ئەبوو زەر دبیتژت: خوشتییی من شیرەت ل من
کرن.. و د ھندەک ریوایەتان دا ھاتیە، دبیتژت: خوشتییی من فرمان
ل من کرېه.. پاشی ئەو ئان شیرەتان بو مه قەدگپرت.

ويچ نه ٿيٽ بيٽين: ٺهه شيره ٽين پيغهمبر -سلاٺ لي بن-
دڪهت بي گومان دي دگرننگ و ب بها بن، ودهمي ٺهه وان
ل صه حابيه ڪي خو دڪهت، ٺهه د ريڪا وي را ل ٺوممه تي هه ميسي
دڪهت، لهه فهره ل سهر مه ٺهه باش گوهداريي بو بڪهين، وههر
ٺيڪ ٺ مه ل دويٺ شيانا خو ڪاري پي بڪهت..
وخودي هاريڪاري مه هه ميان بت.

شیره نا ئیکن

نەز ب تەقوایا خودی شیرهئی ل ئە دکەم،
چونکی ئەو سەری کاری نەیه

ئەبوو زەر دبیژت: من گۆتە پیغەمبەری -سلاف لی بن-
شیره تەکی ل من بکە، وی گۆت: ﴿أَوْصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا رَأْسُ
أَمْرِكَ﴾، یەعنی: ئەز ب تەقوایا خودی شیره تی ل تە دکەم، چونکی
هندی تەقوایە ئەو سەری کاری تە.

ئەقە ئیکەمین شیرەت بوو پیغەمبەری -سلاف لی بن- ل قی
صەحابیی خۆ کری، وئاشکەرایە کو پیغەمبەر -سلاف لی بن-
دەمی چەند شیرە تەکان ل کەسەکی بکەت ئەو دی ژ گرنگترین
شیره تی دەست پی کەت. و تەقوا ئەو شیرەت بوو یا گەلەک جاران
پیغەمبەری -سلاف لی بن- ل خەلکی دکر، وی گەلەک جاران
خوتبین خۆ ژ ی ب قی شیرە تی دەست پی دکر، و وەصیەت پی ل
خەلکی دکر.. و خودایی مەزن ژ ی بەری وی د قورئانا پیروژ دا
پاگە هاندیە کو تەقوا باشتترین زاده مرۆف د گەل خۆ هەلگرت،
و هکی گۆتی: ﴿وَتَكْرَهُوا فَاِنَّ خَيْرَ الْاٰدِائِ التَّقْوٰى﴾ (البقرة: ۱۹۷).

لەو یا فەرە ئەم هزرین خۆ د قی شیرە تی دا بکەین، و کاری پی
بکەین، بەلی ل سەری دی بیژین: ئەری (تەقوا) چیه؟ و چاوا
(تەقوا) سەری هەر کارەکیه؟

تهقوا په يښه کا عهريه بيه، ل نک عهريه بان ب رمانا پاراستنې
 دئيت، نه گهر ته بښت تشته کي ته پي نه خوښ بت نه گه هته ته، تو
 دي خو ژي پاريزي دا نهو ژ ته دوير کهفت، وخوپاراستنا ژ وي
 تشتي بي گومان دي ب تشته کي دي بت، ژ ئيمامي عومهر
 -خودي ژي رازي بت- دئيتنه شه گوهاستن، کو جاره کي پسيارا
 (تهقوايي) ژي هاته کرن، وي گوته پسيار کهري: نهري جاره کي تو د
 ناف عهريه کي تزي ستری را بوري؟ وي گوته: بهلي، عومهری
 گوته: ته چ کر؟ وي گوته: من دهه منين خو هلدان وخو پاراست
 دا چو ستری ب من نه کهفن، عومهری گوته: نهها نهوه تهقوا.
 يه عني: ئيمامي عومهر ب ريکا مه عنايا (لوعه وي) يا په يښا
 (تهقوايي) دقيا مه عنايا (ئصطلاحی) زي بگه هينته وي، چونکي
 تهقوا وهکي زانايين ديني ديپژن، سالوخته که د نه فسي دا هه وي،
 مروفي بو کرنا وي کاری پال ددهت بي خودي فرمان پي کري، و
 ژ وي کاری ددهته پاش بي وي نهه زي کري.

وهنده کين دي ب رهنه کي ناشکه راتر نهو دايه نياسيني
 وگوته: تهقوا نهوه تو ب طاعه تي خودي خو ژ عقوبه يا وي
 بپاريزي. يه عني: هتا تو خو ژ غه زه با خودي بپاريزي وره حما وي
 ب دهست خو شه بيني، تو گوهداريا شريعه تي وي بکه ي.

وجودايي د ناقبه را تهقوايي و طاعه تي دا نه شه يه: طاعه ت نهوه
 مروف گوهداريا خودي بکه ت د وان تشتان دا بين وي نه مر پي
 کري، و ژ مه خواستي نه بکه ين، بهلي تهقوا نهوه مروف خو ژ

وان کاران بده ته پاش یین خودی ئەم ژئی دایه پاش وگۆتیه مه:
نهکه ن.

و(تهقوا د طاعه تی دا) ئەوه مروّف ئیخلاصی د گوهداربا
ئەمری خودی دا بکهت، لهو هندهک جارن ده می ئەم دبیرتین:
فلان کەس یی ب تهقوا یه، مهخسه دا مه پی ئەوه ئەو د کرنا
عیباده تی دا مروّفه کی دلسۆز و موخلصه، ئارمانجا وی رازیبونا
خودی ب تنی یه.

وئەگەر ئەم سهح بکهینه قورئانی دی بینین ئەف هەر سی زاراقه
یین هاتینه ب کارئینان: (کلمة التقوی) و (لباس التقوی) و
(أهل التقوی) وهه ر ئیک ژ وان مهعنا یا خو یا تایهت هه یه..
د نایه ته کی دا خودایی مهزن دبیرت: ﴿ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ﴾ (الفتح:
۲۶) یه عنی: خودی دل رحه تی ب سه ر پیغه مبه ری خو و خودان
باوه رین د گهل وی دا ئینا خواری، و به ری وان دا پیگیریا
ب گۆتئا تهقوا یی، و پیغه مبه ر-سلاف لی بن- و خودان باوه ر ژ
بوتپه ر یسان هه ژیرتین په یقا تهقوا یی بوون، و ئەو بوون خودانین فی
په یقی نه کو بوتپه ر یس.

وزانایین تهفسیری دبیرتین: په یقا تهقوا یی (لا إله إلا الله) ه،
کو په یقا ئیخلاصی به ئەوا فه رمان پی ل مه هاتیه کرن.

د نایه ته کا دی دا خودایی مهزن دبیرت: ﴿ يٰبَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا
عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوَاءَ تَكُمُ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴾ (الأعراف: ۲۶) یه عنی: ئەی دووندها ئاده می

ب راستی مه جلکه کی دایه هه وه عه وره تی هه وه شه شیرت،
 وجلکه بۆ جوانییی وخه ملاندنی مه یی دایه هه وه. وجلکی
 ته قوایی، ئەو باشترین جلکه. ئەوا هه یا خودی منه ت پی ل هه وه
 کری؛ بۆ هندیی هه دا به لکی هوبن بیرا خو ل فان قه نجییان بینن،
 وسوپاسیییا خودی سه را بکه ن.

وزانایین ته فسیری گه له ک گۆتن د ته فسیرا قی په یقی دا هه نه،
 کورتیا وان ئەقیه: جلکی ته قوایی ئەوه خودان باوهر پیگییری
 ب فه رمایین خودی بکه ن، باوهریی پی بینن، و ژ وی بترسن.
 و (أهل التقوى) خودی ب خو به، وه کی د ئایه ته کی دا هاتی: ﴿ وَمَا
 يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴾ (المدر: ۵۶)
 به عنی: ئەو چو مفای بۆ خو ژئی نابینن ئەگه ر خودی چه ز
 نه کربت. خودی هه خودانی ته قوایی، و ئەوه هه ژئی هندئ گونه هان ژئی
 به ت. و پیغه مبه ر -سلاف لی بن- ده می شیره تی ب ته قوایی ل مه
 دکه ت، وی دقیت بیژته مه: گوهداریا خودی بکه ن وشوکرا وی
 سه را وان قه نجییان بکه ن یین وی د گه ل هه وه کرین، و بی ئەمریا
 وی نه که ن، و کوفری ب وان نعمه تان نه که ن یین وی د گه ل هه وه
 کرین.. و ته قوا ب قی مه عنایی سه ری هه ر کاره کی باشه، و ئەوه
 دبه ته ئەگه را ئیفله ح و سه رفه رازیا خودانی ل دنیا یی و ئاخره تی.

به ره مه می ته قوایی:

ئەگه ر ئەم به ری خو بدهینه ئایه تین قورئانی دئ بینین خودایی
 مه زن گه له ک به ره مه مین مه زن و ب بها ب ته قوایی شه گرێداینه، ژ
 وان به ره مه مان:

۱- تهقوا ئیفله حی دئینته ریکا خودانی، یه عنی: وی ب مراد
دئیخت د دنیا بی وئاخره تی دا.. ﴿وَأَتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (البقرة: ۱۸۹).

۲- تهقوا رهما خودی ب دهست خودانی فه دئینت: ﴿وَأَتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (الحجرات: ۱۰).

۳- تهقوا دبتنه نه گهرا هندی خودی مروقی ژ تهنگافی
خلاس بکته، ورزقی وی بهرفرهه بکته: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ
مَخْرَجًا﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ (الطلاق: ۲-۳).

۴- وتهقوا دبتنه نه گهرا هندی خودی کاری ل بهر مروقی ب
ساناهی بیخت: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ (الطلاق:
۴).

۵- تهقوا نه گهرا ژبیرنا گونه هانه، ومه زکرنا خیرانه: ﴿وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ (الطلاق: ۵).

۶- وخودی د گهل تهقوادارانه، ونه فه بهسه سهرفه رازی
بو وان: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۴).

۷- وخودی حمز ژ تهقواداران دکته: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ (التوبة: ۴).

۸- تهقوا ریک ونه گهرا قه بویلکرنا کاری چاکه: ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ
اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ (المائدة: ۲۷).

۹- تهقوا ریکار بوزگار بوونییه، خودانی خو ژ نهخویشی
دپاریزت، وناهیلت نهو ب خه م کهفت: ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
بِمَقَاتِلِهِمْ لَا يَمْسُهُمُ السُّوْءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (الزمر: ۶۱).

۱۰- تهقوا خودانی خو دکهته ژ وان خودان بهختان نهوین
دچنه بهحهشتی، وخویشی ب نعمهتین وی یین جودا جودا
دبهن: ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَأَوْجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ (آل عمران: ۱۵).

خودی تهقوایا خو ب رزقی مه بکهت، ومه بکهته ژ
تهقواداران.

شیره‌تا دووی قورئانی بخوینه وزکری خودی بکه، ئەو بۆ ئە رۆناهیە

شیره‌تا دووی یا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- ل ئەبوو زه‌رری کری، ئەقیه‌یه: ﴿عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، وَذِكْرِ اللَّهِ، فَإِنَّ ذَلِكَ لَكَ نُورٌ فِي السَّمَاوَاتِ، وَنُورٌ فِي الْأَرْضِ﴾، یه‌عنی: ته ئیمانه‌ت خواندنا قورئانی، وزکری خودی، چونکی ئەو بۆ ته رۆناهیە ل عه‌سمانان، ورۆناهیە ل عه‌ردی. و د ربوایه‌ته‌کا دی دا هاتیه: ﴿فإنه نور لك في الأرض، وذخر لك في السماء﴾ ئەو بۆ ته ل عه‌ردی رۆناهیە، و ل عه‌سمانی زه‌خیره‌یه، و د ربوایه‌ته‌کا دی دا هاتیه: ﴿فإنه ذكر لك في السماء، ونور لك في الأرض﴾ ئەو بۆ ته ل عه‌سمانی ناف وده‌نگه، و ل عه‌ردی رۆناهیە.

وو‌ه‌کی ئەم دبیین پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د قی شیره‌تا خو دا دو تشتان پیکه‌ گری دده‌ت، وفه‌رمانی پی ل مه‌ دکه‌ت، له‌و ئەم ژێ چه‌نده‌کی ب به‌رفه‌هی دی ل سه‌ر وان هه‌ردووان ئاخقین:

ئیک: خواندنا قورئانی:

قورئان ب (له‌فظ ومه‌عنا یا) خو‌قه‌ گوتنا خودییه، وی ب ریک جبریلی -سلاف لی بن- بۆ پیغه‌مبه‌ری خو موحه‌مه‌دی -سلاف لی بن- هه‌نارتیه، دا ئەو وی بگه‌هینته‌ خه‌لکی، وفه‌رمانی ل وان بکه‌ت کو باوه‌ری پی بینن، وکاری ب وی تشتی بکه‌ن یی

تیدا هاتی، و بو ژینا خو بکهنه مهنهج و بهرنامه. و پیغه مبهری
 -سلاف لی بن- ژ لایق خو قه نهو ب تمامی گه هاند، و صه حابیین
 وی ژی نهو ئیمانته ژئی و درگرت، و پاراست، و بی کیماسی
 گه هانده یین د دویف وان دا هاتین، و ب فی رهنگی نوممهت
 به دهوام بوو د قه گوهاستنا قی پهرتووکا نهمر و پیروژ دا، و که سین
 زانا و دلسوژ ژ هر جیله کی خه ما مهزن ژ قی قورئانی خوار، نهو
 نیشا خه لکی دا، و مه عنایین وی بو وان ناشکهره کرن.

خودایی مهزن نهف قورئانه بو وی یی بخوینت پیروژ و
 ب ساناهی لی کر، و وی فهرمان ل مه کر کو نهو وی بخوینین
 و پشت نه دهینیی، و هکی نه مر کری: ﴿ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ۝ ﴾
 (المزمل: ۴)، و د گهل خواندنا قورئانی د قیت نهو هزرا خو ژی
 د نایه تین وی دا بکهن، و بیرا پی ل وی حقیقی بینینه قه یا تیدا
 هاتی: ﴿ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾
 (ص: ۲۹). و ژبلی خواندن و تیگه هشتنا قورئانی خودایی مهزن
 ناشکهره دکهت کو وی نهف قورئانه یا ئینایه خواری دا حوکم پی
 بیته کرن، و کار ل دویف بیته ب ریقه برن، و هکی دبیژت: ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ
 إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْنَاكَ اللَّهُ ﴾ (النساء: ۱۰۵).

ب خواندنا قورئانی، نه گهر خو خوانده شان مه عنا وی نه زانت
 ژی، دئی خودان خیر بت، و نه گهر نهو مه عنا وی بزانت و هزرین خو
 ژی تیدا بکتهت، خیرا وی دئی هیشتا پتر بت، و حهتا مروف بشیت
 ب دورستی د مه عنایا قورئانی بکتهت یا فه ره خو فیری زمانی
 عه ره بی بکتهت، چونکی قورئان ب زمانه کی عه ره بی یی ره هوان

هاتیه، وخواندنا هەر حەرفەکی ژ حەرفیێن قورئانی -ب زمانی وی یی ئەصلی- دبتە ئەگەرا هندی دەه خیر بو خواندەقانی بیته نھیسین، و ل رۆژا قیامەتی دەمی قورئان خوین دچتە بەحەشتی دی بو وی ئیتە گۆتن: وەسا قورئانی بخوینە وەکی تە ل دنیا یی دخواند، و ب سەرکەڤە، و ل ویری راوەستی جەیی خواندنا تە لی تمام دبت، و د قەبری دا و ل ئاخەرەتی ژی قورئان مەهدەرئ بو خواندەقانی خو دکەت، دا رەحم پی بیته برن.

و ژ بەر قی قەدر و بەھایی قورئانی هەمی دقیت مرۆقی خودان باوەر پشت نەدەتی، و خو فیری خواندنا وی بکەت، و نیشادانا قورئانی ژی ئیک ژ وان خیرین بەردەوامە یین پشتی مرنا خودانی ژی خیر هەر دگەھنی، یەعنی: ئەگەر مرۆڤ قورئانی نیشا کەسەکی بەدەت، خواندنا وی، یان مەعنایا وی، بەردەوام خیر دی گەھتە مرۆقی هندی ئەو کەس قورئانی بخوینت و مفا یی ژی بینت.

و د حەدیسەکی دا هاتیە کو دەیبایێن قورئان خوینی ژی ب بەر بەرکەتا خواندنا وی بو قورئانی د بەحەشتی دا ب قەدر دکەڤن، و جلکەکی ریزگرتنی، یی دنیا هەمی بەرانبەر نەئیت، دکەنە بەر، قیجا ئەم ب حیبەتی ڤە پسیار دکەن: ئەری چاوا ئەڤ جلکە بو مە هاتەدان و مە کاری وی نەکر بو؟ دی بیژنی: ژ بەر خواندنا کورئ هەوہ بو قورئانی.

و ب کورتی: قورئان بو خودانی د دنیا یی دا رۆناھیە، بەری وی ددەتە ئیڤلەحی و سەرفەرازیی، و ل عەسمانی ژی وی ل بەر خەلکی عەسمانی شرین دکەت، و ل ئاخەرەتی ژی بەری وی ددەتە

به‌حشتمی.. به‌لی دقیت ژ بیر نه‌که‌ین کو قورئان کانئ چاوا بو
خودانئ خو دبتہ روناہی نه‌گہر کاری پی بکەت، وەسا بو وی دبتہ
تاری ژی نه‌گہر کاری پی نه‌کەت، چونکی قورئان شاہدہ یان بو
تہ، یان ل سہر تہ.

دو: زکری خودی:

وئەقہ پشکا دووی یہ ژ شیرەتا دووی یا پیغەمبەری -سلاف لی
بن- دبیت: تہ ئیمانەت زکری خودی، چونکی ئەو ژی بو خودانی
روناہی وناث و دەنگ وزەخیرەییہ، ل دنیا پی وئاخەرەتی، و مەعنا
زکری خودی ئەوہ مروث ہەردەم خودی ل بیرا خو بینت، و مەدح
وئەنا و حەمددا وی بکەت، و د حەدیسەکا دورست دا ہاتیہ کو
مەتەلا وی پی زکری خودی بکەت، و وی پی زکری خودی نہ‌کەت،
مەتەلا مروث زبندی و مریبہ، و پی نہ‌قیت بیژین کو خواندنا
قورئانی ب خو ژی مەزنتربن زکرہ مروث دکەت، لەو پیغەمبەری -
سلاف لی بن- خواندنا قورئانی و زکر پیگقہ گریدان.

و د ئایەتەکا پیروژ دا خودایی مەزن ئاشکەرا دکەت کو ساخی
ورحەتیا دلی د زکری دایہ، وەکی دبیت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ
قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (الرعد: ۲۸).

وئەو کەسین زکری خودی دکەن، و ہەردەم ئەزمانین وان ب ناخی
خودی دگەریین ہژمارەکا فضل و بہایین مەزن بو وان ہەنہ وەکی
ژ حەدیسین پیغەمبەری -سلاف لی بن- ئاشکەرا دبت، ل قییری
ب کورتی ئەم دی ئیشارەتی دەینہ ہندەک ژ وان:

* خودی شنازی ب وان دبهت ل نک ملیاکه تین خو:

موسلم ژ موعاوبه ی فه دگوهیزت، دبیزت: جاره کی پیغهمبه ر
-سلاف لی بن- دهرکهفته نک کومه کا صهحابیین خو، گوئی:
بوچی هوین دروینشتینه؟ وان گوئ: ئەم یین روینشتین زکری
خودی دکهین، وحهدا وی دکهین کو وی بهری مه دایه ئیسلامی،
وی گوئ: ﴿اللَّهُ، مَا أَجْلَسَكُمْ إِلَّا ذَاكَ؟﴾ ب خودی! بهس ژ بهر قی
چه ندی هوین روینشتینه؟ وان گوئ: ب خودی بهس ژ بهر قی
چه ندی ئەم یین روینشتین. ئینا پیغهمبه ری -سلاف لی بن- گوئ:
﴿أَمَا إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُّهْمَةً لَكُمْ، وَلَكِنَّهُ أَتَانِي جَبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ
وَجَلَّ يُبَاهِي بِكُمْ الْمَلَائِكَةَ﴾ من هوین نه دانه سویندی چونکی من
باوهری ب گوئنا هه وه نینه، به لی جبریل هاته نک من وگوته من
کو خودایی پاک وبلند شانازی ب هه وه دبهت ل نک ملیاکه تان!

* خودی گونه هین وان وئهوئ ل نک وان روینت ژئی دبهت:
بوخاری د حه دیسه کا درپژ دا ژ ئه بوو هورهیره ی فه دگوهیزت کو
پیغهمبه ر -سلاف لی بن- ئاشکه را دکهت کو هنده ک ملیاکهت
هه نه ل ریکان دگه ریین قهستا خودانین زکری دکهن، وگاڤا ب سه ر
هنده ک ژ وان هل دبن ل دوژ کوژ دبن.. و ل دویماهیا حه دیسی
هاتیه: ﴿فَيَقُولُ: فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ عَفَرْتُ لَكُمْ. قَالَ: يَقُولُ مَلَكٌ مِنْ
الْمَلَائِكَةِ: فِيهِمْ فُلَانٌ، لَيْسَ مِنْهُمْ، إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ. قَالَ: هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْفَى
بِهِمْ جَلِيسُهُمْ﴾ ئینا خودی دی بیژته وان ملیاکه تان: ئەز هه وه
دکه مه شاهد کو من گونه هین وان بو ژبیرن، ملیاکه ته ک ژ وان دی
بیژت: فلان کهس یی د گهل وان، وئهو نه ژ وانه، بو هه ووجه ییه کی

یہ ہاتھی، خودی دئی بیٹرت: ئەو ئەون یئین ھەر کەسەکی ل نک
روینت ب وان بەخت رەش نەبت.

* ئەون یئین خودان قەدر ل قیامەتی:

ئیمامی ئەحمەد ژ ئەبوو سەعیدی خودری قەدگوهیژت، دبیژت:
پیتغەمبەری -سلاف لی بن- گوٹ: ﴿يَقُولُ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ:
سَيُعَلِّمُ أَهْلَ الْجُمُعِ مِنْ أَهْلِ الْكُرْمِ﴾ خودایی پاک و بلند روژا قیامەتی
دبیژت: خەلکی کۆم قەبووی ژ خەلکی ب قەدر دئی ئینە نیاسینی.
ھندەکان گوٹ: ئەمی پیتغەمبەری خودی، خەلکی ب قەدر کینە؟ وی
گوٹ: ﴿مَجَالِسُ الذُّكْرِ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ مەجلیسین زکرینە ل مزگەفتان.

* دوعا یئین وان دئینە قەبویلکرن:

بەپەسەقی ژ ئەبوو ھوردیرەدی قەدگوهیژت، دبیژت: پیتغەمبەری
-سلاف لی بن- گوٹ: ﴿ثلاثة لا يرد الله دعاءهم: الذاکرون الله کثیراً،
ودعوة المظلوم، والإمام المقسط﴾ سەئ کەس ھەنەخودی دوعا یئین وان
نازقپینت: ئەون گەلەک زکری خودی دکەن، ودوایا وی کەسە
زۆرداری لی هاتیەکرن، وئەو مەزنی عدالەتی دکەت.

* جەیین وان میرگین بەحەشتینە:

ترمذی وئەحمەد ژ ئەنەسی کوری مالکی قەدگوهیژن، دبیژت:
پیتغەمبەری -سلاف لی بن- گوٹ: ﴿إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعَوْا﴾
ئەگەر ھوبن د میرگین بەحەشتی را بوورین، بکەقنە د ناف دا،
گوئن: کیژکن میرگین بەحەشتی؟ گوٹ: ﴿حَلِّقِ الذُّكْرَ﴾ خەلەکین
زکرینە، و د ریوایەتەکا دی دا ل نک طەبەرانی هاتیە: ﴿مَجَالِسُ

الْعِلْمِ ﴿ ديوانين علمي. وئاشكهرايه كو ديوانين علمي ژي زكري
دقلا نينن.

هيشيا مه ژ خودايي مه زن نهوه نهو مه بکته ته ژ وان کهسان يين
ههردهم زکري وي دکهن.

شیره‌تا سییَ گه‌لهک نه‌که که‌نی، چونکی نه‌و دلی دمرینت، ورؤناهییا دیمی دبه‌ت

شیره‌تا سییَ یا پیغهمبه‌ری -سلاف لی بن- ل ئەبوو زه‌رری
کری، ئەقە‌یه: ﴿لَا تُكْثِرِ الضَّحِكِ، فَإِنَّهُ يُمِيتُ الْقَلْبَ، وَيُذْهِبُ نُورَ
الْوَجْهِ﴾، یه‌عنی: گه‌لهک نه‌که که‌نی، چونکی نه‌و دلی دمرینت،
ورؤناهییا دیمی دبه‌ت.

ژ قی حه‌دیسئ وه‌ژماره‌کا دی یا حه‌دیسان ژی دا ئاشکه‌ا دبت
کو پیغهمبه‌ری -سلاف لی بن- نه‌هی ژ (گه‌لهک که‌نیی) کریه، و‌دو
ئەنجامین خراب بین گه‌لهک که‌نیی ل سهر مرؤقی به‌رچاف کریه:
مراندنا دلی، ونه‌هیتلانا رؤناهیی ل ناڤ چاقان. ووه‌کی ژ ده‌قا
حه‌دیسان دئیته وه‌رگرتن نه‌هی ژ که‌نیی ئیکجار نه‌هاتیه کرن،
یه‌عنی: پیغهمبه‌ری -سلاف لی بن- نه‌گۆت: نه‌که که‌نی، به‌لکی
یی گۆت: گه‌لهک نه‌که که‌نی، مه‌عنا که‌نی ئە‌گهر ل توخوبیه‌کی
مه‌عقول بت دورسته.

وکه‌نی ب خۆ وه‌کی -دئیته نیاسین- خۆشی وفره‌هییه‌کی د دلی
دا چی دبت، ژ به‌ر تشته‌کی مرؤقی که‌یف پی بیت، ب ره‌نگه‌کی
وه‌سا کو نیشانین قی خۆشیی ل سهر دیمی دیار بین.

وکهنی چهند دهرهجهکن، ژ گرنژینیی دہست پی دکہت، وئہو گہشبوونہکہ ل سہر دیمم مروقی ئاشکہرا دبت، پاشی دبتہ کہنی، وئہو گوہوژینہکا ئاشکہرایہ ل سہر دیمی، ودبت دہنگ ژی د گہل دا بت، وکاری د ہندہک ئەندامین دی ژی یین لەشی دا بکہت وہکی دہست وپیان.

وکہنیا پیغہمبہر و مروقین چاک -وہکی ژی دئیتہ فہگواستن- گرنژین بوو، وئہو گہلہک ددویر بوون ژ کہنیا ب دہنگ، ویا ژ حەددئ مەعقول دہردکەفت، وئہگەر ئەم بەری خۆ بدەینہ شیرہتین مروقین عەقلدار ل ہەمی دەمان دئ بینین وان شیرہت ب کیم کہنیی ل خەلکی دکر، ژ لوقمانی حکیم دئیتہ فہگواستن کو وی دگوتہ کوری خۆ: گہلہک نہکہ کہنی بی سہبەب. و دەمی موسا پیغہمبہری گوتیہ خضری: شیرہتہکی ل من بکہ، وی گوتی: تو مروقہکی ب گرنژین بہ ویی غەزہبی نہبە، ویی ئەگەر نہکہ کہنی.. و د صوحوفین موسای دا کو ہەمی حکمەت بوون ہاتیہ: ئەزی عەجیبگرتیمہ ژ وی یی باوہری ب جەہنہمی ئینای، و د گہل ہندی ژی ئەو دکہتہ کہنی.

ومہ دیت پیغہمبہری -سلاڤ لی بن- د شیرہتا خۆ دا بو ئەبوو دہری دو ئەنجامین خراب بو گہلہک کہنیی دەسنیشانکرن: ئەنجامی ئیککی: مراندنا دلی:

مروقت ئەگەر وہ لی ہات کہنی ل سہر وی زال بوو و ژ ہەر تشتہکی دی زیدہتر لی ہات، ئەو مروقہکی جدی نابت، و ہەمی تستان ب ترانہ فہ دئ گرت، ژ لایہکی دی فہ گہلہک کہنی ئیکا

هند ژ خودانې خو چي دکهت کو دلې وی رهق بیت، وهه جارها کا دل رهق بوو دئ بهرئ خودانی دهته غهفلهتی، وما دلې مرنه کا دی ههیه ژبلی غهفلهتی؟

دلې غافل بهرئ خودانې خو ددهته تاریی، وچو جاران نهو وی بهر ب بلندی وپیشقهچوونئ نابته، ونهو دلې نهغه حالی وی بت، یی مریبه نهگه ر خو ژ زیندیان بیته هژمارتن ژی.

نهجامی دووی: نههیلانا روناهی د دیمی دا:

ومهخسه د ب روناهی ل څیرئ هه بیته ووهقاره، نهو کهسی کهنی ههمی گاغان ل سهر دیمی وی، وتشتان ههمیان ب ترانهغه وهربگرت، ل بهر خه لکی دئ یی سار بت، و د چاڅین وان دا دئ یی بی بها بت، ودیمی وی دئ دیمه کی بی روناهی بت.

کهنیا زیده نیشانا قلاتیا دلیه ژ خه م وخیال وهزرتین مهزن، بهرئ ههمیان خه ما مرنئ، وهزرکنا د ناخه ته تی دا، ونهو کهسی هزرا خو د وان ههمی ته نگاڅیان دا بکهت یین ل هیڅیا وی، وی هند مهجال نابت زیده بکه ته کهنی، پیغه مبه ر -سلاش لی بن- د گوتنه کا خو دا دبیرت: ﴿لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبْكَيْتُمْ كَثِيرًا﴾ نهگه ر هوین وی بزنانن یا نه ز دزانم، هوین کیم دا کهنه کهنی وگه له ک دا کهنه گری.

وخودایئ مهزن د نایه ته کی دا به حسئ منافقان دکهت، ودبیرت: ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (التوبة: ۸۲) یه عنی: ژ بهر که دا وان کری ونهوا هاتیه سهرئ وان، بلا نهو کیم بکه نه کهنی وگه له ک بکه نه گری. وهه ر ژ بهر څی

چەندى ھندەك زانا يېن مە دگۆت: ھەچىي كەنيا وى پتر ژ گريا
وى، ئەوى سالۆخەتەكى منافقان يى ل نك ھەى.
وئەف شىرەتە پىغەمبەرى -سلاڧ لى بن- ل صەحابىيىن
خۆ دكر، وى ب خۆل سەر نەفسا خۆب جە- دئينا، بوخارى
ژ عائىشايى قەدگوهىزت، دىيىزت: من نەدەيت جارەكى پىغەمبەرى
-سلاڧ لى بن- ھند كربتە كەنى ھەتا نىشا دەقى وى بىتە دىتن،
ھەما كەنيا وى گرئىبن بوو.

شیره‌تا چاری جیهادی بکه، چونکی جیهاد ره‌هبانییه‌تا نوممه‌تا منه

شیره‌تا پیغهمبه‌ری -سلافت لی بن- یا چاری ئەو بوو وی گۆته ئەبوو زهرری: ﴿عَلَيْكَ بِالْجِهَادِ، فَإِنَّهُ رَهْبَانِيَّةٌ أُمِّيَّةٌ﴾ یه‌عنی: تو جیهادی بکه، چونکی جیهاده ره‌هبانییه‌تا نوممه‌تا من.

وره‌هبانییه‌ت ده‌ست وداره‌ک بوو ل نک خه‌لکی هنده‌ک دینین به‌ری هه‌بوو، ل دویش قی ده‌ست وداری هنده‌ک مرۆقان ژ به‌ر زوه‌دا وان پشت ددا دنیایی، ودچوون ل چۆلی، یان ل شکه‌فتنان ب تنی دمان، وعیباده‌ت دکر، ئەقی کاری وان دگۆتی: (ره‌هبانییه‌ت) ودگۆته وان مرۆقان: (روه‌بان)، ویا ژ من قه‌ په‌یقا (ره‌به‌ن) ئەوا ئەم د کوردیی دا ب کار دئینین، هه‌ر یا ژ قی په‌یقی هاتی.

یه‌عنی: ره‌هبانییه‌ت ئەوه مرۆف دلی خۆ نه‌به‌ته دنیایی، وپشت بده‌تی، وئارمانجا وی یا سه‌ره‌کی خودی ورازیبوونا وی بت، ومه‌زنترین ره‌هبانییه‌ت د ئیسلامی دا جیهادا د ریکا خودی دایه، چونکی ئەو که‌سی رحا خۆ ددانته سه‌ر ده‌ستی خۆ، وقه‌ستا شه‌ری کافران دکه‌ت، ب وی ئییه‌تی کو دینی خودی ب سه‌ر بیخت، ئەو مه‌زنترین زا‌هده د دنیایی دا، ژ لایه‌کی دی قه‌ کاری وی باشترین

کاره بو ب سهرئیکه ستن دینی، ژ بهر هندئ ته گهر ئه م بهرئ خو
 بدهینه نایه تین قورئانئ وحده سیسین پیغه مبهری -سلاف لی بن- دی
 بینین قه در وبه یاه کی مه زن بو جیهادی وجیهاد کهران یی هاتیه
 دان، و ل قیرئ دی ئیشاره تی دهینه هنده ک ژ قان نصوصان.

خودایی مه زن د نایه ته کی دا ئاشکهره دکه ت کو ئه و مروقی
 جیهادی د ریکا خودی دا دکه ت وئوی د مال دا روینته خواری ژ
 خودان باوهران ل نک خودی وه کی ئیک نابن، ده می دبیرت: ﴿لَا
 يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
 دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا
 عَظِيمًا﴾ ﴿٢٠٦﴾ یه عنی: ئه وین خو ژ جیهادا د ریکا خودی دا داینه
 پاش -ژبلی خودان عوزران- وئوین ب مالی خو ونه فسا خو جیهاد
 د ریکا خودی دا کری د وه کی ئیک نابن، خودی جیهاد کهر ب سهر
 وان ئیکه سینه یین دروینستی، و د به حه شتی دا دهره جین بلند یین
 داینی، و خودی سوژ وپه یمان ب به حه شتی یا دایه وان هه میمان
 ئه وین ب مالی خو ونه فسا خو جیهادی دکهن وئوین ب عوزر
 روینشتین ژ بهر وی نه خو شی وقوربانیا د ریکا حه قیئ دا وان
 دای، و خودی ب خیره کا مه زن جیهاد کهر ب سهر وان یین روینستی
 ئیکه سینه.

وبوخاری وموسلم ژ ئه بوو هوره یه ی شه دگوه یزن، دبیرت:
 پیغه مبهری -سلاف لی بن- گو ت: ﴿تَضَمَّنَ اللَّهُ لِمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِهِ،
 لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا جِهَادًا فِي سَبِيلِي، وَإِيمَانًا بِي، وَتَصَدِيقًا بِرُسُلِي، فَهُوَ عَلَيَّ ضَامِنٌ أَنْ

أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ، أَوْ أَرْجَعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ نَائِلًا مَا نَالَ مِنْ أَجْرِ أَوْ
غَنِيمَةٍ؛ وَالَّذِي نَفْسٌ مُحَمَّدٌ بِيَدِهِ، مَا مِنْ كَلِمٍ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهِ حِينَ كَلِمَ، لَوْنُهُ لَوْ نُ دَمٍ وَرِيحُهُ مِسْكٌ؛ وَالَّذِي نَفْسٌ مُحَمَّدٌ
بِيَدِهِ، لَوْلَا أَنْ يَشُقَّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ مَا قَعَدْتُ خِلَافَ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَبَدًا، وَلَكِنْ لَا أَحْدُ سَعَةً فَأَحْمِلُهُمْ وَلَا يَجِدُونَ سَعَةً، وَيَشُقُّ عَلَيْهِمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا
عَنِّي؛ وَالَّذِي نَفْسٌ مُحَمَّدٌ بِيَدِهِ، لَوَدِدْتُ أَنِّي أَعْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأُقْتَلَ، ثُمَّ
أَعْزُو فَأُقْتَلَ، ثُمَّ أَعْزُو فَأُقْتَلَ ﴿﴾ يه‌عن‌ی: خودی که‌فاله‌ت دایه وی یی د
ریتکا وی دا دهرکه‌فت، وتشته‌ک وی دهرنه‌ئیخت ژ بلی جیهادا د
ریتکا من دا، وباوه‌ریا ب من، و ب پیغهمبه‌ریین من، نه‌و یی ل
سه‌ر به‌ختی من کو نه‌ز وی ببه‌مه به‌حه‌شتی، یان نه‌ز وی بزقرینمه
مالا وی یا نه‌و ژی دهرکه‌فتی د گهل وئی خیر وده‌سکه‌فتیا
گه‌شتیه وی، و نه‌ز ب وی که‌مه یی نه‌فسا موحه‌ممه‌دی د ده‌ستی
دا برینه‌ک د ریتکا خودی دا ناکه‌فته له‌شه‌کی نه‌گه‌ر نه‌ئی‌ت ر‌وژا
قیامه‌تی وه‌کی وئی ر‌وژئی یا نه‌و ژ نوی تیدا چیبووی، ره‌نگ
ره‌نگی خوبنی‌یه، وبیهن بیه‌نا مسکی، و نه‌ز ب وی که‌مه یی
نه‌فسا موحه‌ممه‌دی د ده‌ستان دا نه‌گه‌ر ژ به‌ر هندئی نه‌با کول سه‌ر
موسلمانان دی ب زه‌حمه‌ت که‌فت نه‌ز دویر ژ سه‌ریه‌کا دریتکا
خودی دا دهرده‌که‌فت نه‌دروینشتم، به‌لی نه‌ز وئی به‌رفره‌هیی نابینم کو
وان پیغه‌که‌م و نه‌و ژی به‌رفره‌هیی نابینن، وب‌و وان نه‌خ‌وشه نه‌و دگهل
من دهرنه‌که‌شن، و نه‌ز ب وی که‌مه یی نه‌فسا موحه‌ممه‌دی د
ده‌ستان دا، من حمز دکر کو نه‌ز غه‌زایی د ریتکا خودی دا بکه‌م

وبیمه کوشتن، پاشی غهزایی بکه م وبیمه کوشتن، پاشی غهزایی بکه م وبیمه کوشتن.

وپیغه مبه ر سلاف لی بن د گوتنه کا خو یا دی دا ناشکهره دکه ت کو بلندترین عیباده ت د ئیسلامی دا جیهاده، ده می دبیرت: ﴿رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَذُرْوَةٌ سَنَامِهِ الْجِهَادُ﴾ یه عنی: سه ری کاری ئیسلامه، وستوبنا ئیسلامی نفیژه، وگوپیتکا ئیسلامی جیهاده.. وئغه یا عه جیب نینه ده می ئه م دزانیس کو ب ریکا جیهادی ری ل بهر گازیا ئیسلامی قه دبت وئاسته نگ رادبن، وهر وه کی ئغه ئیشاره ته که زی بو زه حمه تیا فی کاری، چونکی ئه و کاری گوپیتک بت یی ب ساناهی نابت. وئهو که سی د جیهادی دا بیته کوشتن ئیسلامی ناقی (شه هید) ل سه ر دنیا، و شه هید د زمانی عه ره بان دا ب مه عنایا (شاهد) دئیت، یه عنی: ئه ف مروقی هاتیه کوشتن و ل بهر چاقان چووی، ب راستی ئه و نه هاتیه کوشتن، به لکی ل نک خودایی خو یی زبندیه، رزقی وی دئیته دان وه کی د ئایه ته کا قورئانی دا هاتی.

وژبلی جیهادا ب دهستی د ریکا خودی دا، ره نگه کی دی زی یی جیهادی هیه، نه د زه حمه تی دا، ونه د خیر وبهایی خو دا ژ فی جیهادا هه یا کیتر نینه، به لکی مروف د فی جیهادا مه زن یا ب دهستی دا ب سه رناکه فت ئه گهر ئه و د فی جیهادی دا ب سه ر نه که فت، ئه و زی جیهادا نه فسییه، ئیمام ئه حمه د ژ پیغه مبه ری سلاف لی بن قه دگوهرت، دبیرت: ﴿الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ﴾ هه ما مواهد ئه وه یی جیهادا نه فسا

خۆ بکهت د طاعه تی خودی دا. و د ریوایه ته کا دی دا ل نک
طه بهرانی هاتیه: ﴿أفضل الجهاد من جاهد نفسه في ذات الله عز وجل﴾
باشترین جیهاد جیهادا ویه یی جیهادا نهفسا خۆ بکهت د ذاتی
خودی دا، یه عنی: نهفسا خۆ ل دویش ئه مرئ خودی بیهت.

شیره‌تا پینجی

خۆ بیدنگ بکه، ئەو دئی شەیطانی ژ ئە دەویر کەت
وهاریکاریا ئە ل سەر دینی کەت

شیره‌تا پیغه‌مبەری -سلاڤ لى بن- یا پینجی ئەو بوو وی گوته
ئەبوو زهرری: ﴿عَلَيْكَ بِالصَّمْتِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ، فَإِنَّهُ مَرَدَّةٌ لِلشَّيْطَانِ عَنكَ،
وَعَوْنُ لَكَ عَلَى أَمْرِ دِينِكَ﴾ یه‌عنی: تو خۆ بیدەنگ بکه، وەسا تى
نەبت ئاخفتنا خیرى بیژى، چونكى بیدەنگى شەیطانى ژ تە
پاشقەدبەت، و بو تە دبته هاریکاری ل سەر کارى دینی تە.

ئیک ژ سالۆخەتین پیغه‌مبەر -سلاڤ لى بن- پى دهاته
نیاسین، وەکی صەحابیین وی بو مه‌ قەدگوهیژن، ئەو بوو کیم
دئاخفت وپتر یی بیدەنگ بوو، وگەلەک جاران وەسا چى دبوو
هەقالین وی سوحبەتین خۆ یین زەمانى جاهلیه‌تى دکرن، و دکره
کەنى وئەو یی بیدەنگ بوو، و دبته هەندەک جاران ئەو گرنژبیا.
مه‌عنا: پیغه‌مبەری -سلاڤ لى بن- ب گوژن وکریار بەرى مه‌ یی
دایه کیم ئاخفتنى، وەسا نەبت ئاخفتنا خیرى بکه‌فته بەرۆکا
مرۆقى هەنگ دقیت مرۆف خۆ ژ ئاخفتنى نەدەته پاش، و دەه‌می
حاله‌تان دا کیم ئاخفتن باشتره، چونكى ئاخفتنا کیم ل ئاخره‌تى بو
مرۆقى بارسقکيه، ئەگەر ئەم ل بيرا خۆ بینین کو هەر ئاخفتنه‌کا
ئەم دیژن، یا باش بت یان یا خراب بت رۆژا قیامه‌تى حسیبا

وی دئی د گهل مرۆقی ئیته کرن، کانی بوچی مرۆقی ئەو گۆتیه،
ومه خسه دا مرۆقی ژئی چبوو؟

بوخاری وموسلم ژ ئەبوو هورهیره ی قه دگوهیژن، دبیرت:
﴿مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
فَلْيُقِلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُمْ﴾ هه چیی باوهری ب خودی ورؤژا قیامه تی
هه بت، بلا گۆتنا خیری بیژت، یان خو بیدهنگ بکهت.

و د گۆتیه کا خو یا دی دا پیغه مبهه -سلاف لی بن- دبیرت:
﴿من سره أن يسلم فليزلم الصمت﴾ هه چیی پی خوش بت یی
ب سلامهت بت، بلا یی بیدهنگ بت.

و ژ قان هه دیسان بو مه ئاشکه را دبت کو بیدهنگیی چهند
مفایه کین مه زن تیدا هه نه:

یی ئیکتی: بیدهنگی ده ریخسته بو شهیطانی:

وه کی پیغه مبهه ری -سلاف لی بن- گۆتی: ﴿فَإِنَّهُ مَرَدَّةٌ لِلشَّيْطَانِ
عَنكَ﴾ یه عنی: هندی بیدهنگیه شهیطانی ژ ته دویر دکهت،
د هه دیسه کا دی دا ئەبوو یه علا ژ ئەبوو سه عیدی خودری
قه دگوهیژت، دبیرت: پیغه مبهه ری -سلاف لی بن- شیرهت
ل زه لامه کی کر وگۆتی: ﴿واخزن لسانك إلا من خير، فإنك بذلك تغلب
الشیطان﴾ تو ئەزمانی خو بگره، وه سا تی نه بت کو تو گۆتنا خیری
بیژی، چونکی تو ب هندی دئی شییه شهیطانی.

چاوا تو ب بیدهنگیی دئی شییه شهیطانی؟

چونکی شهیطان ب هه می ریکان دئیته مرۆقی دا وی د سه ردا
بیهت، وکاری خراب پی بده ته کرن، و ئەزمان ب سانا هه ترین ریکه

بۆ د سهردا چوونى و خرابيى، وههچيى پتر باخفت دى پتر خهلهت
بت، وخهلهتى رپكا شهيطانيه، لهو ههچيى كيىم باخفت دى شيت
سهيطهريى ل سهر خو كهت، وخهلهتايىن خو كيىم كهت.

يى دووى: بيدهنگى هاريكاريى مروقى دكهت ل سهر دينى:

وهكى پيغه مبهري -سلاف لى بن- گوتى: ﴿وَعَوْنُكَ عَلَىٰ أَمْرِ
دِينِكَ﴾ يهعنى: بيدهنگى هاريكاريه بۆ ته ل سهر كاريى دينى
ته. ومهخسه د ب هاريكاريى ل فيريى نهوه هندی مروقى يى
بيدهنگ بت، وئاخفتنا وي يا كيىم بت، دينى وي دى يى
ب سلامهت بت، وكاريى وي دى يى باشر بت، نهو مروقى گهلهك
باخفت -وهكى مه گوتى- گهلهك دى د سهردا چت، وگهلهك جارن
دى وان ئاخفتنان بيىرت بين نهخوشى وپهشيمانىيى دئينه رپكا وي،
قيجا يى بقت هاريكاريهكى بۆ خو ل سهر كاريى دينى پهيدا كهت،
بلا خو يى دهنگ بكهت.

يى سىي: سلامهتى د بيدهنگيى دايه:

چ سلامهتيا دنيايى بت، كو مروقى تووشى گرفتاريان نهبت،
يان ژى سلامهتيا ئاخرهتى بت، كو نهو بهرانبهر خودايى خو
شهرمزار نهبت، پسيار ژ نهبوو بهكرى شبلى هاتهكرن: شيرهتهكى
ل من بكه. وي گوتى: ئاخفتنا ته كيتابا تيه بۆ خودايى ته، قيجا
بهريى خو بدى كانيى دى چ تيدا نقيسى. يهعنى: دهمى ته دقت
كاغزهكى بۆ مروقهكى مهزن بنقيسى، تو دى ليگهرييى ئاخفتنين
جوان و ب رپك وپيىك هلبزيرى وبۆ تيدا نقيسى، ونهو ئاخفتنين
تو نوكه يى دئاخفى ل سهر ته دئينه قهيدكرن، ودى ل بهر خودايى

ته ئینهدانان وئەو دئی پسیارا وان ژ ته کهت، فئیجا بهری خۆ بدئی
کانئی ته دقئیت چ بو وی بنقیسی.

وجاره کئی پسیار ژ پیغهمبهری -سلاف لی بن- هاته کرن:
چ کار ژ ههمیان چیتره؟ وی چند بهرسقهک دان وتیدا هات وی
گۆت: ﴿أَنْ يَسْلَمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِكَ﴾ کو موسلمان ژ ئەزمانئی ته
بینه پاراستن.

و ژ ئیمامی عومەر دئیته شه گوهاستن، دبیرت: ((ههچیئ
ئاخفتنا وی زیده بت، کهفتنا وی دئی زیده بت، ویئ کهفتنا زیده
بت شهرما وی دئی کیم بت، ویئ شهرما وی کیم بت خۆ دویرکنا
وی ژ گونههان دئی کیم بت، ویئ خۆ دویرکنا وی ژ گونههان کیم
بت، دلئی وی دئی مرت)).

شیره‌نا شه‌شَن

به‌ری خۆ بده یَن د بن خۆ دا، وبه‌ری خۆ نه‌ده یَن
د سه‌ر خۆ دا، دا نعمه‌نا خودی کیم نه‌بینی

شیره‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- یا شه‌شی ئه‌قه‌یه: ﴿انظرُ إِلَى
مَنْ هُوَ دُونَكَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ، فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرِيَ نِعْمَةَ اللَّهِ
عِنْدَكَ﴾ یه‌عنی: تو به‌ری خۆ بده وی یی دبن ته دا بت، وبه‌ری خۆ
نه‌ده وی یی د سه‌ر ته دا بت، دا ئه‌و نعمه‌تا خودی یا ل نک ته
هه‌ی د چاڤین ته دا کیم نه‌بت.

ومه‌عنا قی شیره‌تی ئه‌وه پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- فه‌رمانی
ل مه‌ دکه‌ت کو ئه‌م د کاروباری دنیا یی دا به‌ری خۆ بده‌ینه وان
که‌سان یین خودی کیمتر ژ مروّقی نعمه‌ت د گه‌ل کرین، وبه‌ری خۆ
نه‌ده‌ته وان یین خودی زیده‌تر ژ مروّقی نعمه‌ت د گه‌ل کرین، وئه‌و
مروّقی ب قی ره‌نگی بت، سی فایدین مه‌زن دی ب ده‌ست خۆ قه
ئینت:

یی ئیککی: ئه‌و مروّف خۆ کیمتر نابینت ژ خه‌لکی،
یه‌عنی: ئه‌و د نه‌فسا خۆ دا دی یی سه‌رفه‌راز بت، وخۆ ره‌زیل
نابینت، وخۆ ره‌زیل ناکه‌ت ژ ی بو که‌سی.. وئه‌قه‌ تشته‌کی کیم
ئینه.

یئ دووی: ئەو دئ ههست ب دلخۆشی و سه عاده تی کهت، چونکی دئ زانت کو ئەو ژ گه له کان ب تالعتره، و حالئ وی ژ یئ گه له کان خۆشتره، و تشته کی ئاشکه رایه کو (سه عاده ت) حاله ته کی نه فسینه، ژ داخلیا مرۆقی دهرد کهفت، و ئە گهر دلئ مرۆقی یئ خۆش نه بت، نعمه تین دنیا یئ هه میئ چو فایده ی ناگه هینه وی.

یئ سیئ: گاڤا تو بهرئ خۆ ددهیه وی کهسی د بن خۆ دا، تو دئ زانی کو گه له ک نعمه تین مهزن خودئ یئ د گه ل ته کرین، و ئەف زانینه دئ بهرئ ته ده ته هندئ کو تو شوکرا وی بکه ی سهرا فان نعمه تان، و بهروفاژئ ئی چه ندئ چی گاڤا ته هزرکر ئەو نعمه تین د گه ل ته هاتینه کرن دکیمن، و تو یئ بی تالعی چونکی حالئ فلان کهس و فلان کهسی ژ یئ ته خۆشتره، هنگی تو شوکرا خودئ نا که ی سهرا وان قه نجیئ وی د گه ل ته کرین، و دویر نینه ئەف نه شوکریا ته بته ئە گهرا هندئ کو خودئ وان نعمه تین داینه ته ژ ته بستینت.

د حه دیسه کی دا یا بوخاری و موسلم قه دگوهیژن هاتیه: ﴿لَيْسَ الْغِنَىٰ عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَىٰ غِنَى النَّفْسِ﴾ یه عنی: زهنگینی نه ب هه بوونا گه له ک مالیه، زهنگینی زهنگینیا نه فسی یه.

گه له ک کهسان دئ بی نی مال ل بهر دهستی یئ مشه یه، و چی تشتی بقیئ و دلئ وی بچتی یئ هه ی، و د گه ل هندئ ژئ یئ برسیه، چونکی دلئ وی یئ تیر نینه، و نه فسا وی یا فه قیره.. د حه دیسه کی دا پیغه مبهر - سلاف لی بن - دبیرته هه قالئ خۆ ئەبوو

هورهیره‌ی: ﴿ وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَعْيُنُ النَّاسِ ﴾ ب وی قسمه تا خودی دایه‌ته رازی به، تو دی زه‌نگینترین مروّث بی.

قه‌ناعه‌ت و رازی‌بوون مه‌زنت‌ترین نعمه‌ته خودی د گهل مروّقی دکه‌ت، موسلم ژ عه‌بدل‌لاهی کورپی عه‌مری قه‌دگو‌هیزت، دبیزت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوّث: ﴿ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ، وَرُزِقَ كَفَافًا، وَقَعَّهٗ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ ﴾ ئەوی ئی‌فله‌ح دیت یی موسلمان بووی، و تیرا وی رزق بو هاتیه‌دان، و خودی ئەو قانع کری ب وی تشتی وی دایی.

و ئەف شیره‌ته -وه‌کی مه‌گوّتی- بو کاروبارین دنیا‌یی‌به، یه‌عنی: مروّث د مه‌سه‌لین دنیا‌یی و نعمه‌تین دنیا‌یی دا، دقیت به‌ری خوّ بده‌ته وان که‌سان یین د بن وی دا، به‌لی د مه‌سه‌لین دینی دا، و د وان دا یین فایدی ئاخه‌تی تیدا هه‌ی، دقیت به‌ری مروّقی ل وان بت یین د سهر وی دا، بو هندی دا هیممه‌ت بو چی بیت، و غاردانی د زیده‌کرنا باشیان دا بکه‌ت..

ئەگه‌ر ته به‌ری خوّ دا وی یی د علم وزانینی دا د سهر ته دا، دی بو ته دیار بت کو زانینا ته یا کیمه، هنگی تو دی ل حه‌ددی خوّ پراوه‌ستی، و دی به‌رگه‌ریانی که‌ی علمی خوّ زیده‌که‌ی..

ئەگه‌ر ته به‌ری خوّ دا وی یی ژ ته پتر باشیان دکه‌ت، تو دی زانی کو باشیین ته دکیمن، هنگی تو گه‌له‌ک د خوّ ناگه‌هی، و دی لیگه‌پیتی باشیین خوّ زیده‌که‌ی.. د باشیان دا، و د مونا‌فه‌سا ل سهر خیری دا، به‌ری خوّ بده وان یین د سهر خوّ دا، دا هیممه‌تا خوّ زیده‌که‌ی، و د مه‌سه‌لین دنیا‌یی دا به‌ری خوّ بده وی یی د بن ته دا، دا نعمه‌تین خودی د چاقین ته دا کیم نه‌بن.

شیره‌نا حه‌فتن

بِن ب مرۆفاینی به د گهل مرۆفین خۆ، خۆ نه‌گهر نهو پشت بدهنه نه ژێ

شیره‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- یا حه‌فتنی بو هه‌قالی وی نه‌بوو زهرری نه‌فه‌یه: ﴿صِلْ قَرَابَتَكَ وَإِنْ قَطَعُوكَ﴾ یه‌عنی: تو د گهل مرۆفین خۆ یین نیزیکی یی ب مرۆفاینی به، نه‌گهر خۆ نهو پشت بدهته ته، وپه‌یوه‌ندیا خۆ ژ ته بپرن ژێ.

د ئایه‌ته‌کا قورئانی دا خودایی مه‌زن دبیترت: ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِمْ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ د شی ئایه‌تی دا خودایی مه‌زن مه‌دحیی خودان باوه‌ران ب هندهک ژ وان سالۆخه‌تان دکه‌ت یین کول نک وان هه‌ین، ودبیترت: ئیک ژ سالۆخه‌تین وان نه‌فه‌یه، نهو وی دگه‌هینن یا خودی فه‌رمان بگه‌هاندنا وی کری.. وزانایین ته‌فسیری دبیترن: مه‌خسه‌د پی مرۆفاینی، وقه‌نجیکرنا د گهل مرۆفین نیزیکه ب تایه‌تی یین هه‌وجه وپیتتی.

و د ئایه‌ته‌کا دی دا خودایی مه‌زن به‌حسی هندهک که‌سین خراب دکه‌ت، ودیار دکه‌ت کو ئیک ژ خرابیتن وان نه‌وه نهو وی ناگه‌هینن یا خودی فه‌رمان ب گه‌هاندنا وی کری، ده‌می دبیترت: ﴿الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِمْ أَنْ يُوصَلَ وَيُقْسِدُونَ فِي

الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٧﴾ و تەفسىرزان ل وى باوەرئنه كو
 ل قىرى ژى مەبەست پى مرۆفائىنە، ئەو حەقن يىن مرۆفائىن
 مرۆقى ل سەر وى هەين.

ئەگەر ئەم بەرى خۆ بەدەينه ئايەت و حەدىسان دى بۆ مە ئاشكەر
 بت كو گەھاندنا مرۆفائىنى و اجبەكئى شەرعىە، وقە تاندن
 و برىنا وى ئىك ژ گونەھىن مەزنە، يىن لازم مرۆف خۆ ژى بەدەتە
 پاش.

موسلم ژ ئەبوو هورەيرەى قەدگوهيژت، دىيژت: زەلامەكى پسىار
 ژ پىغەمبەرى -سلاف لى بن- كر: كيژ مرۆف فەرتەرە ئەز
 هەفالىنىەكا باش د گەل بكەم، وى گۆتئى: ﴿أَمْكُ ثُمَّ أَمْكُ ثُمَّ أَمْكُ
 ثُمَّ أَبُوكَ ثُمَّ أَدْنَاكَ أَدْنَاكَ﴾ دەيكا تە، پاشى دەيكا تە، پاشى دەيكا
 تە، پاشى بابئ تە، پاشى يى نىزيكتر.

و ژ قئى حەدىسى ئاشكەرا دبت كو دەيك نىزيكترىن كەسە بۆ
 مرۆقى، و حەقترين كەسە ژى مرۆف هەفالىنى (يان مرۆفائىنى)
 د گەل بكەت، و د گەل وى يى قەنج بت، و پشتى دەيكى ژ نوى
 باب دئيت، و حەقئى دەيكى بەرى يى بابئ دئيت، پشتى دەيكى
 بابە، و پشتى وان هەردووان مرۆفائىن دى دئين، ل سەرى ئەو كەسەين
 ب رىكا دەيكى و بابئ دگەھنە مرۆقى وەكى خويشك و برايان،
 پاشى ئەو كەسەين ب رىكا دەيكى دگەھنە مرۆقى وەكى خال
 و خالەتان، پاشى ئەو كەسەين ب رىكا بابئ دگەھنە مرۆقى.

د حەدىسەكئى دا بوخارى و موسلم هەردو ژ جوبەيرى كورئ
 موطعمەى قەدگوهيژن، دىيژت: پىغەمبەرى -سلاف لى بن- گۆت:

﴿ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ ﴾ يه‌عن‌ى: ئەو كەس ناچتە بە‌حه‌شتى يى
 مرۆ‌قايىنى بېرت.

وبەر‌وقاژى قى چەندى ئەو كەسى ب مرۆ‌قايىنى بت، پىغە‌مبەر
 -سلاف لى بن- مزگىنيا ب چوونا بە‌حه‌شتى ددەتى، بوخارى
 وموسلم ژ ئەبوو ئەبىوب قە‌دگوھىزن، دبىرت: زە‌لامەكى پسىار ژ
 پىغە‌مبەرى -سلاف لى بن- كر: كارەكى نىشا من بدە ئەو من
 نىزىكى بە‌حه‌شتى بكەت، ومن ژ ئاگرى دوبر بكەت، پىغە‌مبەرى -
 سلاف لى بن- گوتى: ﴿ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي
 الزَّكَاةَ، وَتَصِلُ ذَا رَحِمِكَ ﴾ يه‌عن‌ى: كو تو عە‌بدىنيا خودى بكەى وچو
 شرىكان بو نە‌دانى، و ب كرنا نفىرتى رابىى، وزە‌كاتى بدەى، و د
 گەل مرۆ‌قتىن خو يى ب مرۆ‌قايىنى بى.

ومفايى مرۆ‌قايىنى د دنيايى ژى دا دگە‌هتە خودانى، بوخارى
 وموسلم ژ ئەنەسى قە‌دگوھىزن، دبىرت: پىغە‌مبەرى -سلاف لى بن-
 گوت: ﴿ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُسَطَّ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَيُسْأَلَهُ فِي آثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ﴾
 يه‌عن‌ى: هە‌چىي پى خوش بت كو رزقى وى بە‌رفرە‌ه بىت،
 وشوینوارى وى بىمنت، بلا يى ب مرۆ‌قايىنى بت.

وموسلم ژ ئەبوو هورە‌يرەى قە‌دگوھىزت، دبىرت: زە‌لامەكى گوتە
 پىغە‌مبەرى -سلاف لى بن-: من ھندەك مرۆ‌قتىن ھەى ئەز د گەل
 وان يى ب مرۆ‌قايىنەم ئەو پىشتا خو ددەنە من، ئەز قە‌نجىي
 د گەل وان دكەم ئەو خرابىي دگە‌ھىننە من، ئەز د گەل وان يى
 باشم ئەو د گەل من دخرابن، ئىنا پىغە‌مبەرى -سلاف لى بن-
 گوتى: ﴿ لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ، فَكَأَنَّمَا تُسْقِطُ الْمَلَّ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ

ظَهِيْرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمَّتْ عَلٰى ذٰلِكَ ﴿ يه‌عن‌ى: ئه‌گه‌ر تو يى وه‌سا بى وه‌كى ته‌ گوتى، هه‌ر وه‌كى تو خوليا كه‌ل ب وان دا دكه‌ى، وه‌ار بكاره‌ك ژ خودى بو ته‌ ل سه‌ر وان دى هه‌بت هندى تو وه‌سا بمينى.

ومه‌خسه‌د ب ليكرنا خوليا كه‌ل - وه‌كى زانا دبب‌ژن - ئه‌وه‌: تو ب قى قه‌نجيا خو دى ئيكا هند ژ وان چى كه‌ى ئه‌و هه‌ست ب شه‌رمزارى وشكه‌ستنى بكه‌ن، وه‌كى وى يى خوليا كه‌ل پى وه‌ردكه‌ن.

وموسلم ژ عائشايى قه‌دگوه‌ب‌زت، دبب‌ژت: پيغه‌مبه‌ر - سلاف لى بن - دبب‌ژت: ﴿ الرَّحْمُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ، تَقُولُ: مَنْ وَصَلَنِي وَصَلَهُ اللهُ، وَمَنْ قَطَعَنِي قَطَعَهُ اللهُ ﴾ يه‌عن‌ى: ره‌حم يا ب عه‌رشى قه‌ گر ب‌دايه‌، دبب‌ژت: هه‌چيى من بگه‌هينت خودى وى بگه‌هينته‌ خيى، وه‌ه‌چيى من بپرت خودى وى ژ خيى بپرت.

قيجا ژ به‌ر گرنگيا پي‌كگه‌هاندا مرو‌قايى پيغه‌مبه‌رى - سلاف لى بن - شيره‌ت ل سه‌حابيى خو كر ئه‌و يى ب مرو‌قايى بت.

شیره‌نا هه‌شن

د رینا خودی دا نو ژ لوما لومه‌که‌ران نه‌ترسه

شیره‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- یا هه‌شتی بو هه‌قالی وی
 ئەبوو زهرری ئەفه‌یه: ﴿لَا تَخَفْ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَّائِمًا﴾ یه‌عنی: د دهر حه‌قا
 دینسی خودی دا، وفه‌رمانا ب باشیی، وپاشقه‌برنا ژ خرابی، و
 ب جه‌ئینانا شریعه‌تی، تو ژ لوما چو لومه‌که‌ران نه‌ترسه.

پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د قتی شیره‌تی دا (قاعیده‌یه‌کی)
 مه‌زن د مه‌جالسی ره‌خه‌یی وگوتنا حه‌قیی دا بو مه‌بنه‌جه- دکه‌ت،
 ئەو ژ ی ئەفه‌یه: هه‌ر جاره‌کا مروقی خه‌له‌تی یان کیماسیه‌ک دیت،
 بی ترس و دودلی دقیت ره‌خه‌یی لی بگرت، و ژ هندی نه‌ترست
 هنده‌ک که‌س لومه‌ی وی بکه‌ت، یان به‌حسی وی ب خرابی بکه‌ن..
 و ئەفه‌ ده‌رگه‌هه‌کی مه‌زن وگرنه‌گه‌ د کتیبین شریعه‌تی دا ل بن ناقتی:
 (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) به‌حس ژی دئیته‌کرن.

ژ سه‌حاییان دئیته‌ فه‌گوه‌استن کو ده‌می ئەو ده‌اتن موسلمان
 دبوون، و موبایه‌عا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- دکر، ئیک ژ وان
 خالین پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- به‌یعه‌ سه‌را ژ وان دستاندن
 ئەفه‌ بوو: (وَعَلَىٰ أَنْ نَقُولَ بِالْحَقِّ أَيُّمًا كُنَّا، لَا نَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَّائِمًا)
 مه‌عنا: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- په‌یمان ژ وان وه‌ردگرت کو ئەو

حەقیقەتیی بێژن ھەر جەھەکی لێ بن، و د گۆتتا حەقیقەت دا ژ لۆما چو
لۆمە کەران نە ترسن.

زانایە مەزن ئیمامی نەووەوی دبیژت: ((زانایا ھەمی ل سەر
ھندی کۆم بووینە کو رابوونا ب کاری فەرمان کرنا ب چاکیی،
و پاشقەبرنا ژ خرابیی، (فرض کفایە) یە، و ئەگەر ئەو کەسی ب قی
کاری رادبەت ترسیا زیانەکا مەزن گەھتە نەفسا وی یان مالی وی
یان تشتەکی دی، ھنگی ئەف کارە ب دەستی و دەقی ل سەر وی
واجب نابت، بەلێ دقیت ب دلی وی ب قی چەندی خۆش نەبت)).

مەعنا: فەرمانا ب باشیی و پاشقەبرنا ژ خرابیی ھەمی دەمان
ل سەر مرۆقی واجبە، بەلێ قی چەندی سی مەرتەبە بو ھەنە:

یا ئیککی: رابوونا ب قی کاری ب دەستی، یەعنی: ئەگەر
خرابیک ھاتە کرن، یان باشیک ھاتە ھیلان، مرۆف ب دەستی
بەرھنگاریا قی کاری بکەت، خرابیی بگۆھۆرت، و باشیی بینتە
وجودی.. و ئەقە واجبی دەولەتی و کاربەدەستانە، و مرۆقین
پیشەھاتی، و ھەر جارەکا ئەو ب قی کاری رانەبوون، ئەو بەرانبەر
خودی دەرپسیارن و جزایی وان ب دژواری دی ئیتەدان.. و ئەو
کەسی حوکم د دەستی دا نەبت، و خەلک ب یا وی نەکەن چئ
نابت ب قی کاری راببت، چونکی خرابیا وی ھنگی دی ژ باشیا
وی پتر بت.

یا دووی: رابوونا ب قی کاری ب ریتکا ئەزمانی، دەمی ئەو
کارەکی نەدورست دببنت، ئەو ب دەقی خرابیا وی کاری بو خەلکی
ناشکەرا کەت، و وان ژئی بدەتە پاش، و ئەگەر دیت خەلک یی خو ژ

باشیه کی دده نه پاش، بهرئ وان بده ته کرنا قی باشیی، وئ هف واجبه پتر دکه فته د ستویی زانایان دا، ئه وین خودی علم ب رزقی وان کری، وپه یمان ژ وان وهرگرتی کو ئه و حقیقی ئاشکهره بکنه ونه فته شیرن.. وئ ه و کسه سی چو زانین نه بت چئی نابت ب قی کاری راببت، چونکی دبت ئه و خه له تیا مه زنتر بکته ژ وئ یا کو هه ی ل وی دهمی ئه و هزر دکته کو ئه و یی باشیی دکته.

یا سیی: رابوونا ب قی کاری ب دلی، یه عنی: مرؤف ب دلی پی خوش نه بت ئه ف خرابیه دئیته کرن، ونه قیانا وئ د دلی دا هه بت، هه ر وه سا پی خوش نه بت ئه ف باشیه دئیته هیلان، وحه ز بکته کو خه لک وئ باشیی بکن.. وئ هه و اجه که دکه فته د ستویی هه می موسلمانان دا، چونکی هه ر ئیک دشیت د دل دا نه قیانا خرابیی هلگرت، وئ هه -وه کی د حه دیسی دا هاتی- لاوازترین باوهریه، و د پشت وئ را چو ئیمان نینه، یه عنی: مرؤف وه لی بیت خرابیی ببینت، نه ب دهستی بگوهورت، ونه ب ئه زمانی، ونه ب دلی که رب ژئ قه ببت، ئه وی مرؤقی چو باوهری ل نک نامینت.

و ل قیرئ هنده ک مه سه لئین گرنه هه نه پیتقیه ئیشاره تی بده ینی:

د مه سه لا (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) دا گه له ک جارن وه سا چئی دبت ئه و کسه سی ب قی کاری رادبت دکه فته خه له تیا مه زنتر ژ وئ خه له تی یا ئه و هاتی ئینکارا وئ دکته، یان ژئ کاری وی دبت هه گه را په یدابوونا فتنه یه کا مه زن، یا کو ئه و

خراپيا بهرئ هه‌ی گه‌له‌ک ژئ بچو‌یکتر.. وئه‌قه ژ ئه‌گه‌رئ نه‌زانينا
وی که‌سیه ب فقهي (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر).

ئیکه‌مین تشتی فەر کول نک وی که‌سی هه‌بت یئ ب قی
کاری رادبت ئه‌وه: ئه‌و (ئیخلاصی) ل نک خو په‌یدا بکه‌ت، ده‌می
ئه‌و خه‌له‌تیه‌کی دبینت و ب گو‌هۆرینا وی رادبت دقیت وی بو
خودی بت، نه بو هندی بت دا خه‌لک مه‌دحین وی بکه‌ن و بیژن:
فلان که‌س مرۆقه‌کی ب جه‌رگه به‌حسی خه‌له‌تیاں دکه‌ت! و ژ
ئیخلاصی نینه مرۆف د ناڤ خه‌لکی دا، یاں ل سه‌ر مینبه‌ران،
په‌خه‌یی وان خه‌له‌یاں بگرت یین کو ئه‌و دشیا ب په‌نگه‌کی دی
چاره بکه‌ت.. وه‌کی بو نمونه: که‌سه‌کی ئه‌گه‌ر خه‌له‌تیه‌ک کر، و
دشیاں دا بوو مرۆف بچت ب تنی وی شیره‌ت بکه‌ت، و به‌رئ وی
ژ وی خرابیی بده‌ته پاش، چئ نابت مرۆف وه نه‌که‌ت، و بچت ل
سه‌ر مینبه‌رئ یاں ل سه‌ر به‌رپه‌رین رۆژنامه و کو‌فاران په‌خه‌یی لئ
بگرت، وشه‌رما وی د ناڤ خه‌لکی دا ببه‌ت.. قی کاری طاما
مه‌دح وریائی و خو ئینانه پیتی پتر ژئ دئیته وه‌رگرتن.

مه‌سه‌لا دی خه‌له‌تیه ئه‌گه‌ر ب ئه‌زمانی بته گوهارتن چئ نابت
مرۆف ده‌ستی بو گو‌هۆرینا وی ب کار بینت، و گو‌هۆرینا خه‌له‌تیه‌کی
ئه‌گه‌ر واجبی ده‌وله‌تی بت، وه‌لاتی هه‌ق نینه ژ نک خو بچت وی
خه‌له‌تی بگو‌هۆرت، خو ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌یجه‌تا خو بکه‌ته ئه‌و بیژت:
مانئ ده‌وله‌ت ب کاری خو رانابت! نه‌رابوونا ده‌وله‌تی ب کاری خو
بو مرۆقی دورست ناکه‌ت کو ئه‌و پئ ل توخویی خو دانت، و

ب کاره کی رابیت نه کارئ وی بت، چونکی ئەف چەندە گەلەک جارەن فتنە و خرابیه کا مەزنتەر د دوێف دا دئیت.

شریعت پاشه برنا زەرەرئ ب پیش ب دەستقه ئینانا مەنفعەتی دئیت، وهکی زانایین ئوصولئ دبیژن: (دفع المفسد مقدم علی جلب المصلح)، لهو ئەگەر رابوونا کەسه کی ب کارئ (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) فایده ومەصلحه تهک تیدا هەبت ژئ، بهلئ ئەف کارئ وی بته ئەگەر پەیدا بوونا فەساده کا (موعته بهر) هنگی دئیت ئەو ب وی کاری رانهبت.. وگەلەک جارەن مە دیتیه کەسه کئ ب کارئ (الأمر بالمعروف) رابوو، بهلئ کارئ وی یئ بوویه ئەگەر بەلا فکرننا فتنه یه کا مەزن د ناف خەلکی.

وهندهک مەسه له د شریعتی دا هەنه جهئ خیلافیتنه د ناڤه را زانا وفهقیه پین موجته هد دا، دبت ل نک کەسه کی (رهئیهک) ژ وان (رهئیان) یا دورست نهبت، بهلئ مادهم هندەک ژ زانایین موجته هد بو فزئ رهئیی چووینه، چئ نابت بو وی ئەو فئ جودابوونا د رهئیی دا بکەته ئەگەرئ خیلاف ولیککه فتنئ دا ناڤه را موسلمانان دا، هتا دەرجه یه کئ ئەم دبینین هندەک جارەن ژئیک سلبوون ولیککه فتن د ناڤه را خەلکئ ئیک مزگه فتنئ دا پەیدا دبت سه را مەسه له کا (خیلافی) یا ب بهر هندئ نه که فتن دلین وان ژئیک بمینت سه را، د گەل هندئ ژئ دویر نینه ئیک ژ وان فئ کارئ خو بیخته بن فئ شیره تی، یه عنی بیژت: نه خه ما منه کی سل بیت، یان عیجز بیت، مادهم ئەز ئەمری ب باشیی دکەم!

ئەمرى ب باشيى د هەمى حالەتان دا گۆتتا نەرم وجوان،
وئسلوويى تازە پى دقئيت، دەمى خودى موسا واروون ھنارتينە
نك فيرعهونى، فەرمان ل وان كر كو ئەو نەرم د گەل و باخفن، دا
بەلكى ئەو ب گۆتتا وان قانع بيت.. وئەو كەسى ئسلووبەكى جوان
ونەرم وھەلىمى ل نك نەبت دقئيت چو جاران د كارى خو يى
(دەھەوى) دا ب سە ناكەقت.

ھەقىيى بېژە، ئەگەر خو ئەو ھەقى يا تەعل ژى بت، وئەگەر خو
ژ تە ژى بگرت، بەلى دەمى تو ھەقىي دىبىژى زانە دى چاوا بىژى،
چونكى گۆتتى ھونەرى خو ھەيە.

شیرهنا نهی بلا نه نهو بو خه لکی بقیت بی نه بو خو دقیت

جارا نههی یا نهوو زهرری تیدا گوتیه پیغه مبهری -سلاف لی
بن- شیرته کا دی ل من بکه وی گوتی: ﴿مُحِبُّ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ
لِنَفْسِكَ﴾ یه عنی: بلا ته نهو بو مروقان بقیت بی ته بو خو دقیت.
و ب راستی نهفه ئیک ژ وان قاعیده یین جفاکی یین مه زنه،
یین نه گهر نه م ل دویش بچین هیچ گرفتاریه کا جفاکی مه نه مینت،
کو مروث بگه هته وی دهره جهیی د خیرخوازیی دا حهز بکه ت خیر
وقه نجی بگه هته خه لکی هه میی، و پی خوش نه بت خرابی
ونه خوشی بگه هته که سی، و د قی دهر بارهیی دا نهو خو بکه ته
پیشهر و (مقیاس) بو خه لکی، و حهز بکه ت هه ر باشیه کا بگه هته
وی بگه هته خه لکی زی.. نهفه تشته کی کیم نینه، ویی ب
ساناهی زی نینه، ب تنی مروقتین بزاره ویین ئیمانان وان یا تمام
دشیت بکه ن.

بوخاری و موسلم ههردو ژ نه نه سی کوری مالکی فه دگوهی زن،
دبیژت: پیغه مبهری سلاف لی بن گوت: ﴿لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ
لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ﴾ یه عنی: ئیک ژ هه وه باوهریه کا تمام نائینت
حه تا نهو بو برایی خو بقیت بی بو خو دقیت، و د ربوایه ته کا دی
دا ل نک موسلمی هاتیه: حه تا ته نهو بو جیرانی خو بقیت بی ته

بۆ خۆ دقئیت. وئەف حەدیسەک دو تشتان بنەجەم دکەت: ئەو کەسی
ب ڤی رەنگی بت، باوەریا وی دئی یا تمام بت، ویی ب وی
رەنگی نەبت باوەریا وی یا تمام نابت.

ومەسەلا مرۆڤی خیر بۆ کەسەکی دی بقئیت، چەند دەرەجەنە:

- کەسەک هەیهەمەز دکەت خیر بگەهتە براهەکی وان یی خودان
باوەر ئەگەر خۆ ئەو خیر نەگەهتە وی ب خۆ ژی، یان ئەو براهی خۆ
پیش خۆ دئیحخت وئەو خیرا بۆ وی هاتیە دان تەنازولئی ژئی دکەت
وددەتە براهی خۆ، وئەفە بلندترین دەرەجەیه، ئەو یە ب عەرەبی
دیبێژئی: (ئیثار) و د نافت مرۆڤان دا کیم کەس هەنە بگەهتە ڤی
دەرەجی، لەو خودایی مەزن دەمی مەدحین ئەنصاریان کرین
مەدحین وان ب ڤی چەندی کرن وگۆت: ﴿وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ (الحشر: ۹).

- وکەسەکی دی هەیهەمەز دکەت چی خیرا بگەهتە وی ئیکا
وہکی وی بگەهتە براهی وی یی خودان باوەر ژی، یەعنی: ئەو
خۆ وبراہی خۆ ل ئیک ریزی ددانت، وئەوی ب ڤی رەنگی بت
باوەریا وی تمامە.

- وکەسەکی دی هەیهەمەز دکەت خیر بگەهتە وی، وبۆ ب
دەست ڤە ئینانا خیری ئەو خۆ بەری خەلکی ددانت، بەلئی ئەگەر
خیرەکا وەکی وی بگەهتە براهی وی ژی، ئەو عیجز نابت، وبەلکی
کەیفای وی ژی بیئت، وبارا پتر ژ خەلکی ب ڤی رەنگینە.

- وکسهکئی دی ههیه ههز دکهت هه می خیر بو وی بن، بو وی نهخوشه ده می دبینت خیرهک دگههته کهسهکئی دی، نهفه نهوه یی نه م دبیرینی: حهسبید.

- ویی ژ فی ژ ی خرابتر نهوه یی ههز نهکته خیر بگههته کهسی نهگهز خول سههر حسیبا هندئی بت کو خیر نهگههته وی ژ ی! ووهکی فی یه مرؤف ههز نهکته نهو تشتی نهخوش یی وی بو خو نهقیته بگههته کهسهکئی دی، نهفه ژ ی نیشانا تامایا باوهریا مرؤقیه، نهو -نهگهز کار پی بیته کرن- جقاکئی ژ گلهک ئیشین کوژهک خلاص دکته..

نهفه ههز کرن و ههز نهکته ده می ده مان دا یا باشه، بهلی نهگهز نهو ب ئیمانئ فه بیته گریدان، نهو خودانی خول سههز په بیسکا باوهریی هیشتا بلندتر لی دکته، یه عنی: مرؤف ههز بکته نهو خیر وقهنجی وباشیا گههشتیه مرؤقی بگههته فلان کهسی ژ ی، چونکی نهو مرؤفهکئی خودان باوهره، و مرؤف ههز نهکته نهو نهخوشیا نهگههشتیه مرؤقی نهگههته وی ژ ی، چونکی نهو مرؤفهکئی موسلمانه، مهعنا هنگی قیانا مرؤقی بو وی بو خودییه، ئیمام نهحمهه ژ موعادی فه دگوهیزت کو وی پسپار ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- کر: باوهریا ژ هه میی باشتهر چیه؟ وی گوته: ﴿أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تُحِبَّ لِلَّهِ، وَتُبْغِضَ فِي اللَّهِ، وَتُعْمَلَ لِسَانَكَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ﴾ باشتهرین باوهری نهوه قیانا نهفه قیانا ته ژ بهر خودی بت، وتو نه زمانئ خو د زکری خودی دا ب کاربینی. گوته: پاشی چ، نهی پیغه مبهری خودی؟ گوته: ﴿وَأَنْ تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ،

وَتَكْرَهُ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ ، وَأَنْ تَقُولَ خَيْرًا أَوْ تَصُمْتَ ﴿١٤٤﴾ وکو ته ئەو بو
خەلکی بقییت یی ته بو خو دقییت، و ته ئەو بو وان نه قییت یی ته
بو خو نه قییت، و کو تو خیری بیژی، یان خو بیدهنگ بکهی.

شیره‌نا ده‌هن سئ تهرازیئد موکم

و ل دویماهیئ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- ده‌ستی خۆ ل سنگئ
 ئەبوو زهرری دا وگۆتئ: ﴿يَا أَبَا ذَرٍّ لَا عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ، وَلَا وَرَعَ كَالْكَفِّ،
 وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ﴾ وئەو د قئ گۆتئا خۆ دا سئ تهرازیئد
 موکم بو ئەبوو زهرری دەسنیشان دکەت، کو مروّف پئ دئیتە
 راگرتن، وهه‌فسه‌گیا خۆ ژئ پئ دپارێزت. ئەو هەر سئ ئەقه‌نه:

ئێک: چو عه‌قلداری وه‌کی (ته‌دبیرئ) نینه:

وته‌دبیر ئەوه مروّف به‌ری خۆ بده‌ته دویماهیئا کارئ خۆ کانئ دئ
 سه‌ری کێشته چ؟ ومه‌عنا قئ گۆتئئ ئەوه: چو که‌س وه‌کی وی یئ
 عه‌قلدار نینه ئەوئ به‌ری ده‌ست ب کاری بکه‌ت، هزرا خۆ د
 ئەنجامی دا دکەت، قئجا به‌ری خۆ دده‌تئ ئەگه‌ر ئەنجام یئ باش
 نه‌بت، خۆ ژ کرنئ بده‌ته پاش، وئەگه‌ر ئەنجام یئ باش بت، به‌ر ب
 وی کاری قه‌ بچت.

و ژ ته‌دبیرئ یه‌ مروّف (ته‌وفیرا) مه‌عیشه‌تئ خۆ بکه‌ت،
 یه‌عنی: جه‌دوله‌کی بو مصهره‌فئ خۆ بدانت، وکاری ب قئ
 جه‌دوله‌لی بکه‌ت، دا بزانت کانئ شیانین وی چه‌ندن، و ل دویف
 قان شیانان پیگاقین خۆ به‌هافئیت، چونکی مروّفئ چو (ته‌دبیران)
 بو خۆ نه‌که‌ت دئ بینئ زیده‌ی طاقه‌تئ خۆ مه‌صهره‌فی دکەت،
 و ل ده‌مه‌کئ نێزیک تووشئ گرفتاری وته‌نگاقیان دبت.

دو: چو تهقوا وهكى گرتنا ئەزمانى ودهستى نينه:

(وهرهع) د زمانى عه ره بان دا ب رامانا خوڤه كيشانى دئيت، يه عنى: مروڤ خو ژ وى كارى، يان وئ گوتنى بده ته پاش يا خرابيا مروڤى ويا خهلكى تيدا هه، وگه لهك جار ان (وهرهع) ب رامانا (تهقوايى) ژى دئيت، چونكى تهقوا ژى خو پاراستنه ژ تشتى نه دورست، وپيغه مبه ر-سلاف لى بن- د قى گوتنا خو دا مه ئاگه هدار دكه ت كو باشترين تهقوا ووه رهع ئه وه مروڤ نه خو شيا خو ژ خهلكى بگرت، يه عنى: نه هيلت چو نه خو شى ژ وى بگه هته خهلكى، وده مى ئه و دبئت: (كالكف) مه خسه دا ئي كسه ر دئيته سهر هزرا مروڤى گرتنا ئەزمانى ودهستيه، مروڤ ئەزمانى خو بگرت، ودهستى خو ژى، دا چو نه خو شى پى ژ وى نه گه هته كه سى، گه لهك كه سان تو دئ بينى خو ب تهقوايى دئينه دهر، گه لهك نقيژان دكه ن، وگه لهك رۆژيان دگرن، ودبت گه لهك خي ر وخيراتان ژى بدن، وهه مى گاڤان زكرى خودى دكه ن، به لى ئه و ب ئەزمانى خو و ب دهستى خو نه خو شىي دگه هيننه خهلكى، وخو ژ قى كارى خراب ناده نه پاش، پيغه مبه ر-سلاف لى بن- قاعيد هيه كى د قى ده ر باره يى دا بو مه ددانت و دبئت: تهقوايا ژ هه ميبى باستر ئه و نينه تو گه لهك رۆژى ونقيژان بكه ي، بهلكى ئه وه تو نه خو شىي ب ئەزمانى ودهستى نه گه هينيه كه سى.. وهه ر ژ به ر قى چه ندئ ده مى هنده كان مه دحيتن ژنه كى ل نك پيغه مبه رى -سلاف لى بن- كو ئه و گه لهك رۆژى ونقيژين سوننه ت دكه ت، به لى نه خو شىي دگه هينته جيرانين خو، پيغه مبه رى -سلاف لى بن-

گوٽ: ٺه و دئ چت جههنه مي، وده مي بهحسي ژنه کا دی ل نک وی هاتيه کرن کو ٺه و گهلهک پروژي و نقیژتین سوننهت ناکهت، بهلي بؤ جيرانین خو گهلهک یا باشه، وی گوٽ: ٺه و دئ چته بهحهشتی.

وٺهفه بهری مه ددهته خالا سیی:

سی: چو قهدر وقیمهت وهکی ٺهخلاقی باش نینه:

ومهخسه د ب ٺهخلاقی ل قییری ٺهخلاقی تهعامول وسهردهدريا د گهل خهلهکیه، کو مروٺ یی ودهسا بت ده می خهلهک تیکه لیا وی دکهن، ودان وستاندنی د گهل د کهن، نهخوشیا خو ژئی نهبینن، و د گهل وی رحمت بن، ٺهفه باشترین قهدر وقیمهته مروٺ ددهته خو، (حهسهب) یهعنی: ماقوبلی ومهزنی، ٺهفه ب هندئ نینه مروٺ ژ مالهکا مهزن بت، یان کسهکی دهوله مهند بت، یان یی لاو وتازه بت.. ٺهفه هه می د گهل ٺهخلاقی خراب مروٺی ل بهر خهلهکی شرین ناکهت، و ب بها ژئی نائیخت، ٺه و کسهی بقییت بهایی وی د ناٺ خهلهکی گهلهک بت، وٺه و د چاقبین وان دا یی ب قهدر وقیمهت بت، بلا ٺه و د تهعامول وسهردهدريا خو دا د گهل وان یی باش بت، ٺه بو داوود ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- قه دگو هیزت، دبیرت: ﴿ اَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ اِيمَانًا اَحْسَنَهُمْ خُلُقًا ﴾ خودان باوهرین ئیمانان وان یا تمامتر ٺهون یی ٺهخلاقی وان باشتر.

ومهخسه د ب ٺهخلاقی ل قییری نه ب تنی ٺه و مهعنا (نصطلاحی) یه یا کو دئیته سهر هزارا مه، کو تشتی گریدایه ب نامویسی ٺه، بهلهکی ٺه و ٺهخلاقی تهعامولا پروژانهیه، یی

مرۆڤ سه‌ره‌ده‌ریی پێ د گهل مال و عه‌یال و جیران و هه‌ڤال و خه‌لکی
هه‌میی دکه‌ت.

ئه‌ڤه ئه‌و شیره‌ت بوون یێن پێغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن-
ل هه‌ڤالی خۆ ئه‌بوو زه‌رری کرین، و د پێکا وی را ل مه‌
موسلمانان هه‌میان، هه‌ڤیا مه‌ ژ خودی ئه‌وه ئه‌و به‌ری مه‌ بده‌ته
پێکا سه‌رفه‌رازیی ل دنیا یی وئاخه‌تی.

نافەرۆك

بەرهەر	بابەت
۵	دەقی شیرهتی
۷	دەسپیک
۹	شیرهتا ئیکتی:
	ئەزب تەقوایا خودی شیرهتی ل تە دکەم، چونکی ئەو سەری کاری تەیه
۱۵	شیرهتا دووی:
	قورئانی بخوینە وزکری خودی بکە، ئەو بو تە رۆناهیە
۲۲	شیرهتا سیی:
	گەلەک نەکە کەنی، چونکی ئەو دلی دمرینت، ورۆناهیە دیمی دبەت
۲۶	شیرهتا چاری:
	جیهادی بکە، چونکی جیهاد رەهبانییەتا ئوممەتا منە
۳۱	شیرهتا پینجی:
	خۆ بیدەنگ بکە، ئەو دی شەیطانی ژ تە دویر کەت، وهاریکاریا تە ل سەر دینی کەت

شیره‌تا شه‌شتی:	۳۵
به‌ری خۆ بده یی د بن خۆ دا، وبه‌ری خۆ نه‌ده یی د سه‌ر خۆ دا، دا نعمه‌تا خودی کیم نه‌بینی	
شیره‌تا جه‌فتی:	۳۸
یی ب مروّقایینی به د گهل مروّقیین خۆ، خۆ ئە‌گه‌ر ئهو پشت بده‌ته ته‌ ژی	
شیره‌تا هه‌شتی:	۴۲
د ریکا خودی دا تو ژ لوما لومه‌که‌ران نه‌ترسه	
شیره‌تا نه‌هی:	۴۸
بلا ته‌ ئهو بو‌ خه‌لکی بقییت یی ته‌ بو‌ خۆ د‌قییت	
شیره‌تا ده‌هی:	۵۲
سی ته‌رازییین موکم	